

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Затверджую:
Т.в.о. декана
юридичного факультету
Надія МОСКАЛЮК
« 31 » 2023 р.

Затверджую:
В.о. проєктора з
науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 31 » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни
«Міжнародне гуманітарне право»

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань - 29 Міжнародні відносини
Спеціальність - 293 Міжнародне право
Освітньо-професійна програма - «Міжнародне право»

Кафедра міжнародного права та міграційної політики

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практичні	ІРС	Тренінг, КППЗ	СРС	Разом	Екзамен/Залік
Денна	4	7	26	26	3	6	89	150	Екзамен

31.08.2023
[Handwritten signature]

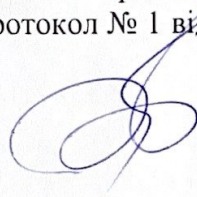
Тернопіль – ЗУНУ, 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 29 Міжнародні відносини спеціальності 293 Міжнародне право (затверджена Вченою Радою ЗУНУ, протокол № 10 від 24.06.2020 р.).

Робочу програму склала к.ю.н., доцент, завідувач кафедри міжнародного права та міграційної політики Ярина ЖУКОРСЬКА.

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри міжнародного права та міграційної політики, протокол № 1 від 29.08.2023 р.

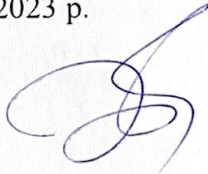
Завідувач кафедри

Ярина ЖУКОРСЬКА

Розглянуто і схвалено групою забезпечення спеціальності 293 Міжнародне право, протокол № 1 від 31.08.2023 р.

Голова ГЗС

Ярина ЖУКОРСЬКА

Гарант ОП

Людмила САВАНЕЦЬ

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародне гуманітарне право»

1. Опис дисципліни «Міжнародне гуманітарне право»

Дисципліна – Міжнародне гуманітарне право	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 29 Міжнародні відносини	Дисципліна блоку обов'язкових професійної підготовки Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів - 4	Спеціальність – 293 Міжнародне право	Рік підготовки: 4. Семестр: 7.
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Міжнародне право»	Лекції: 26 год. Практичні заняття: 26 год.
Загальна кількість годин - 150 год.	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: Денна – 89 год., Тренінг, КПІЗ – 6 год., Індивідуальна робота - 3 год.
Тижневих годин – 12 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю - екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Міжнародне гуманітарне право».

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» є оволодіння студентами знань про джерела і принципи міжнародного гуманітарного права; поняття і види збройних конфліктів та правовий статус її учасників; режим воєнного полону та воєнної окупації; засоби і методи ведення війни; захист культурних цінностей та цивільних об'єктів у збройних конфліктах; відповідальність за споєння військових злочинів та злочинів проти людства; а також – про міжнародно-правові засоби захисту прав людини.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Сформувані здатність: ідентифікувати, формулювати та оцінювати проблеми у сфері міжнародного гуманітарного права, застосовувати інструменти, засоби та методи міжнародного гуманітарного права для їхнього вирішення; ґрунтовно досліджувати сучасні проблеми настання відповідальності за порушення норм МГП, переосмислювати її зміст та тенденції розвитку; оперувати специфічним категорійним апаратом, сучасними теоріями і концепціями.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК 1. Здатність критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття міжнародного, європейського права, порівняльного правознавства, враховувати темпоральний чинник та прогнозувати основні напрямки розвитку правових систем.

СК 2. Здатність формувати судження у сфері міжнародного, європейського, національного права, порівняльного правознавства, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК 3. Здатність захищати національні інтереси власної держави та права людини за допомогою міжнародно-правових інструментів і механізмів.

СК 7. Здатність надавати юридичні висновки й консультації з питань міжнародного публічного і приватного права, національного права України та права інших держав;

прогнозувати і оцінювати юридичні ризики зовнішньополітичних та зовнішньоекономічних ініціатив та шляхи їхньої мінімізації.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни:

Міжнародне публічне право (основні галузі та інститути).

2.5. Результати навчання:

РН 1. Знати і розуміти основи зовнішньої політики держави, природу та динаміку міжнародних відносин, міжнародного співробітництва на універсальному та регіональному рівнях, ідентифікувати правовий статус суб'єктів міжнародних відносин та характер взаємодії між ними.

РН 2. Розуміти історичний контекст формування міжнародно-правових норм та інститутів, цінності, що лежать у їхній основі прогнозувати основні напрямки розвитку міжнародного і національного права.

РН 6. Забезпечувати юридичний супровід міжнародних публічних відносин і міжнародних приватних відносин, захищати за допомогою міжнародних та національних правових механізмів права та інтереси фізичних і юридичних осіб, національні інтереси держави Україна.

РН 12. Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з актуальних питань європейської та євроатлантичної інтеграції, міжнародного, національного права та порівняльного правознавства.

РН 15. Формулювати висновки, розробляти рекомендації, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання проблем у сфері правотворчої, правоінтерпретаційної та правозастосовної діяльності.

РН 16. Знати сучасні наукові досягнення у сфері міжнародного та національного права, мати навички науково-дослідної роботи, інтерпретувати результати наукових досліджень та враховувати їх у практичній професійній діяльності.

РН 18. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Тема 1. Поняття і історія становлення міжнародного гуманітарного права

Розвиток ідей гуманізму від найдавніших часів до сьогодення. Перші спроби нормативно-правового врегулювання правил ведення війни та поведіння із військовополоненими і мирним населенням. Створення Міжнародного комітету Червоного Хреста і Женевська конференція 1864р. Міжнародні конференції з питань гуманітарного права. Міжнародне гуманітарне право як галузь міжнародного публічного права.

Тема 2. Джерела і принципи міжнародного гуманітарного права

Види джерел міжнародного гуманітарного права. Джерела загального та спеціального характеру. Глобальні та регіональні акти з прав людини. Право Женеві, право Гааги і право Нью-Йорку. Принципи сучасного міжнародного гуманітарного права.

Тема 3. Поняття і види збройних конфліктів. Етапи війни

Поняття збройного конфлікту. Збройні конфлікти міжнародного і неміжнародного характеру. Сторони у міжнародному збройному конфлікті. Поняття «воюючої сторони». Поняття і умови проведення «гуманітарної інтервенції». Нейтралітет у війні. Початок війни та його правові наслідки. Об'явлення війни і початок бойових дій. Стан війни. Театр бойових дій. Правила ведення сухопутної і морської війни. Способи закінчення бойових дій.

Тема 4. Правове становище осіб у збройних конфліктах

Учасники війни та цивільне населення. Види учасників війни. Правовий статус комбатантів і некомбатантів. Правовий статус партизанів. Розвідники та лазутчики (шпигуни). Правове становище цивільного населення під час збройного конфлікту. Поняття держави-покровительки.

Тема 5. Режим військового полону та воєнної окупації

Поняття і ознаки військовополонених. Правовий статус військовополоненого. Інтернування військовополонених. Звільнення і репатріація військовополонених. Поняття воєнної окупації. Права і обов'язки держави-окупанта. Гарантії відносно цивільних осіб, які проживають на окупованих територіях.

Змістовий модуль 2

Тема 6. Засоби і методи ведення війни

Поняття засобів і методів ведення війни. Повна та часткова заборона на деякі види засобів ведення війни. Заборона або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї. Заборона або обмеження застосування зброї масового ураження. Застосування ядерної зброї. Заборонені методи ведення війни. Розмежування понять «віроломство» та «військова хитрість».

Тема 7. Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей у збройних конфліктах

Поняття воєнних і цивільних об'єктів. Об'єкти, що є культурними цінностями. Міжнародно-правові основи захисту цивільних об'єктів і культурних цінностей під час збройних конфліктів. Міжнародний реєстр культурних цінностей, які перебувають під спеціальним захистом.

Тема 8. Відповідальність за злочини і правопорушення у сфері міжнародного гуманітарного права

Міжнародні акти про кримінальну відповідальність фізичних осіб за військові злочини та злочини проти людства. Поняття «військового злочину», «злочину проти людства», «геноциду». Правила видачі осіб, які вчинили злочини у сфері міжнародного гуманітарного права. Міжнародні трибунали ad hoc. Відповідальність за злочини у сфері міжнародного гуманітарного права в національному праві.

Тема 9. Міжнародно-правові засоби захисту прав людини у сфері міжнародного гуманітарного права

Міжнародно-правові процедури захисту прав людини. Розгляд доповідей держав про виконання взятих зобов'язань по захисту прав людини. Розгляд звернень про порушення прав окремих осіб та груп осіб. Правила розгляду індивідуальних скарг у Європейському Суді з прав людини. Розслідування випадків, що стосуються порушення прав людини. Діяльність Верховних комісарів ООН з прав людини та із справ біженців.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Міжнародне гуманітарне право»

№	Тема	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг, КПЗ	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1							
1.	Поняття і історія становлення міжнародного гуманітарного права	2	2	9	1	3	Тести, питання
2.	Джерела і принципи міжнародного гуманітарного права	2	2	9			Кейси
3.	Поняття і види збройних конфліктів. Етапи війни	4	4	9			Тести, питання
4.	Правове становище осіб у збройних конфліктах	2	2	9			Кейси
5.	Режим військового полону та воєнної окупації	4	4	9			Кейси
Змістовий модуль 2							
6.	Засоби і методи ведення війни	4	4	9			Тести, питання

7.	Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей у збройних конфліктах	2	2	9	2	3	Тести, питання
8.	Відповідальність за злочини і правопорушення у сфері міжнародного гуманітарного права	4	4	13			Тести, питання
9.	Міжнародно-правові засоби захисту прав людини у сфері міжнародного гуманітарного права	2	2	13			Кейси
Всього		26	26	89	3	6	-

5. Тематика практичних занять з навчальної дисципліни «Міжнародне гуманітарне право»

Змістовий модуль 1

Практичне заняття № 1

Тема. Поняття і історія становлення міжнародного гуманітарного права

Мета: дослідження поняття та історії становлення міжнародного гуманітарного права.

Питання для обговорення:

Розвиток ідей гуманізму від найдавніших часів до сьогодення. Перші спроби нормативно-правового врегулювання правил ведення війни та поведіння із військовополоненими і мирним населенням. Створення Міжнародного комітету Червоного Хреста і Женевська конференція 1864 р. Міжнародні конференції з питань гуманітарного права. Міжнародне гуманітарне право як галузь міжнародного публічного права.

Практичне заняття № 2

Тема. Джерела і принципи міжнародного гуманітарного права

Мета: дослідження джерел та принципів міжнародного гуманітарного права.

Питання для обговорення:

Види джерел міжнародного гуманітарного права. Джерела загального та спеціального характеру. Глобальні та регіональні акти з прав людини. Право Женеви, право Гааги і право Нью-Йорку. Принципи сучасного міжнародного гуманітарного права.

Практичне заняття № 3-4

Тема. Поняття і види збройних конфліктів. Етапи війни

Мета: дослідження поняття і видів збройних конфліктів, етапів війни.

Питання для обговорення:

Поняття збройного конфлікту. Збройні конфлікти міжнародного і неміжнародного характеру. Сторони у міжнародному збройному конфлікті. Поняття «воюючої сторони». Поняття і умови проведення «гуманітарної інтервенції». Нейтралітет у війні. Початок війни та його правові наслідки. Об'явлення війни і початок бойових дій. Стан війни. Театр бойових дій. Правила ведення сухопутної і морської війни. Способи закінчення бойових дій.

Практичне заняття № 5

Тема. Правове становище осіб у збройних конфліктах

Мета: дослідження правового становища осіб у збройних конфліктах

Питання для обговорення:

Учасники війни та цивільне населення. Види учасників війни. Правовий статус комбатантів і некомбатантів. Правовий статус партизанів. Розвідники та лазутчики (шпигуни). Правове становище цивільного населення під час збройного конфлікту. Поняття держави-покровительки.

Практичне заняття № 6-7

Тема. Режим військового полону та воєнної окупації

Мета: дослідження режиму військового полону та воєнної окупації

Питання для обговорення:

Поняття і ознаки військовополонених. Правовий статус військовополоненого. Інтернування військовополонених. Звільнення і репатріація військовополонених. Поняття воєнної окупації. Права і обов'язки держави-окупанта. Гарантії відносно цивільних осіб, які проживають на окупованих територіях.

Змістовий модуль 2

Практичне заняття № 8

Тема. Засоби і методи ведення війни

Мета: дослідження засобів і методів ведення війни.

Питання для обговорення:

Поняття засобів і методів ведення війни. Повна та часткова заборона на деякі види засобів ведення війни. Заборона або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї. Заборона або обмеження застосування зброї масового ураження. Застосування ядерної зброї. Заборонені методи ведення війни. Розмежування понять «віроломство» та «військова хитрість».

Практичне заняття № 9

Тема. Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей у збройних конфліктах

Мета: дослідження захисту об'єктів і культурних цінностей у збройних конфліктах..

Питання для обговорення:

Поняття воєнних і цивільних об'єктів. Об'єкти, що є культурними цінностями. Міжнародно-правові основи захисту цивільних об'єктів і культурних цінностей під час збройних конфліктів. Міжнародний реєстр культурних цінностей, які перебувають під спеціальним захистом.

Практичне заняття № 10-11

Тема. Відповідальність за злочини і правопорушення у сфері міжнародного гуманітарного права

Мета: дослідження відповідальності за злочини і правопорушення у сфері міжнародного гуманітарного права.

Питання для обговорення:

Міжнародні акти про кримінальну відповідальність фізичних осіб за військові злочини та злочини проти людства. Поняття «воєнний злочин», «злочин проти людства», «геноцид». Правила видачі осіб, які вчинили злочини у сфері міжнародного гуманітарного права. Міжнародні трибунали ad hoc. Відповідальність за злочини у сфері міжнародного гуманітарного права в національному праві.

Практичне заняття № 12

Тема. Міжнародно-правові засоби захисту прав людини у сфері міжнародного гуманітарного права

Мета: дослідження міжнародно-правових засобів захисту прав людини у сфері міжнародного гуманітарного права.

Питання для обговорення:

Міжнародно-правові процедури захисту прав людини. Розгляд доповідей держав про виконання взятих зобов'язань по захисту прав людини. Розгляд звернень про порушення прав окремих осіб та груп осіб. Правила розгляду індивідуальних скарг у Європейському Суді з прав людини. Розслідування випадків, що стосуються порушення прав людини. Діяльність Верховних комісарів ООН з прав людини та із справ біженців.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) - форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. КПЗ виконують студенти самостійно під керівництвом викладачів, це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок,

отриманих у процесі лекційних, практичних занять.

Види КППЗ з навчальної дисципліни «Міжнародне гуманітарне право»:

- підготовка наукової статті або тез наукової доповіді до друку;
- участь у інтернет-конференціях;
- участь у студентських олімпіадах;
- написання есе, виконання творчих завдань;
- участь у командному проєкті.

Вид КППЗ погоджується з кожним студентом окремо.

Теми КППЗ погоджуються також індивідуально.

7. Самостійна робота

Самостійна робота, як одна із форм засвоєння навчального матеріалу у вільний від обов'язкових занять час і без участі викладача, передбачає особистісно-орієнтовану організацію самоосвіти студента. Організація самостійної роботи вимагає особливої уваги, тому що частина питань кожної теми виноситься на самостійне опрацювання студентами, а матеріал, передбачений для засвоєння під час самостійної роботи, виноситься на екзамен. Самостійна робота забезпечується необхідними навчально-методичними засобами (у тому числі конспектами лекцій, навчально-методичними розробками для самостійного вивчення дисципліни, періодичними виданнями). Студенти мають можливість самостійно опрацьовувати навчальний матеріал у бібліотеці, навчальних кабінетах і комп'ютерних класах з використанням мережі Інтернет, а також у домашніх умовах (при отриманні відповідного пакету навчально-методичної літератури).

№ п/п	Тематика
1.	Поняття і історія становлення міжнародного гуманітарного права
2.	Джерела і принципи міжнародного гуманітарного права
3.	Поняття і види збройних конфліктів. Етапи війни
4.	Правове становище осіб у збройних конфліктах
5.	Режим військового полону та воєнної окупації
6.	Засоби і методи ведення війни
7.	Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей у збройних конфліктах
8.	Відповідальність за злочини і правопорушення у сфері міжнародного гуманітарного права
9.	Міжнародно-правові засоби захисту прав людини у сфері міжнародного гуманітарного права

8. Тренінг з дисципліна

Тематика тренінгу

- 1 Міжнародний трибунал по Руанді.
- 2 Міжнародний трибунал по Югославії.
- 3 Нюрнберзький трибунал.
- 4 Міжнародний трибунал по Російській Федерації (модель та перспективи).

Порядок проведення тренінгу

1. Ознайомитися з передумовами створення трибуналу, структурою, юрисдикцією.
2. Проаналізувати особливості трибуналу та їх вплив на розвиток міжнародного права.
3. Представити результати аналізу у вигляді командного проєкту (наприклад, модельованого судового засідання).

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

В процесі вивчення дисципліни «Міжнародне кримінальне право» використовуються засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; залікове модульне опитування; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань і досліджень; ректорська контрольна робота. Підсумковою формою контролю є екзамен. При вивченні навчальної дисципліни «Міжнародне кримінальне право» використовуються наступні методи навчання: лекції, семінарські заняття, індивідуальні заняття, виконання наукових робіт під керівництвом викладача.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1 20 %	Заліковий модуль 2 20 %	Заліковий модуль 3 20 %	Заліковий модуль 4 40 %
Усне опитування під час занять (1-5 теми) – 10 балів за тему – макс. 50 балів Модульна контрольна робота – макс. 50 балів	Усне опитування під час занять (6-9 теми) – 10 балів за тему – макс. 40 балів Модульна контрольна робота – макс. 60 балів	Підготовка КПЗ – макс. 40 балів. Захист КПЗ – макс. 40 балів Участь у тренінгах – макс. 20 балів	Теоретичні питання (2 питання) – по 30 балів, макс. 60 балів Кейс (1 кейс) – макс. 40 балів

Шкала оцінювання

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Фліпчарт	1-9
2.	Ноутбук	1-9
3.	Проектор	1-9
4.	Smart TV	1-9

12. Рекомендована література

1. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник. Друге видання / О. Войтенко, М. Єлігулашвілі, О. Козорог, Т. Короткий, В. Потапова, О. Стокоз, Н. Хендель ; за заг. ред. радника президента Товариства Червоного Хреста України з міжнародного гуманітарного права, к.ю.н. Т. Короткого. – Київ, УГСПЛ; Одеса : Фенікс, 2021. – 268с
2. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 136 с.
3. Журавльов Д.В., Дрозд О.Ю., Копотун І.М. та ін. Міжнародне гуманітарне право. Особливості застосування в умовах збройної агресії РФ проти України. Видавничий дім «Професіонал», 2023. 598 с.
4. Звичаєві норми міжнародного гуманітарного права / передм. Т.Р. Короткий, Є.В. Лук'янченко. – Одеса : Фенікс, 2017. – 40 с.
5. Мельцер Н. Міжнародне гуманітарне право. Загальний курс. МКЧХ, 2021. 398 с.
6. Сенаторова О. Права людини і збройні конфлікти : навч. посіб. / О. В. Сенаторова. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. 208 с.
7. Cohen A., Zlotogorski D. Proportionality in International Humanitarian Law. Consequences, Precautions, and Procedures. Oxford University Press, 2021. 262 h.
8. Detention of Civilians in the Context of the Armed Attack by the Russian Federation Against Ukraine, 24 February 2022 - 23 May 2023. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. 2023. 42 p.
9. International Humanitarian Law: Modern Develoments of the Limitation of Warfare. Routledge, 2019. 332 p.
10. McCoubrey H. The Oxford Guide to International Humanitarian Law Edited by Ben Saul, Daro Akande. Oxford: Oxford University Press, 2020.
11. Sassòli M. International Humanitarian Law. Rules, Controversies, and Solutions to Problems Arising in Warfare. 2019. 720 p.

13. Інформаційні ресурси

1. База даних щодо національної імплементації МГП – <https://www.icrc.org/ihl-nat>
2. Збірник прецедентів, що стосуються МГП (онлайн-база даних) – <https://www.icrc.org/casebook/>
3. Збірник прецедентів, що стосуються МГП (у PDF-форматі та паперова версія) – <https://www.icrc.org/eng/resources/documents/publication/p0739.htm>
4. Інформаційний бюлетень МКЧХ з питань права та політики (ICRC Law and Policy Newsletter) – <https://www.icrc.org/en/law-and-policy-newsletters>
5. Курс електронного навчання «Вступ до Міжнародного гуманітарного права» – <https://www.icrc.org/en/onlinetraining-centre>
6. Міжнародний журнал Червоного Хреста – <https://www.icrc.org/eng/resources/international-review/index.jsp>
7. Онлайн-база даних міжнародних договорів, державучасниць та коментарів – <http://www.icrc.org/ihl>
8. Сайт досліджень з МГП – <http://www.ihl.ihlresearch.org>
9. Сайт конкурсу Ж. Пікте – <http://www.concourspictet.org>
10. Сайт Міжнародного кримінального суду – <http://www.icc.int>
11. Сайт Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця – <http://www.redcross.int>
12. Сайт Міжнародної гуманітарної комісії з встановлення фактів – <http://www.ihffc.org>
13. Сайт Міжнародної Федерації товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця – <http://www.ifrc.org>
14. Сайт МКЧХ – <http://www.icrc.org>
15. Сайт ООН – <http://www.un.org>

14. Рекомендований курс для здобуття неформальної освіти

Курс «Вивчаючи міжнародне гуманітарне право» -
https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+IHLAW101+2021_T3/about